

VOS

Leesexemplaar



# VOS



Dimitri Leue

P E L C K M A N S



WWW.LEUE.BE

© 2026, Dimitri Leue en Pelckmans Uitgevers nv  
pelckmans.be  
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op [www.reprobel.be](http://www.reprobel.be). Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslagontwerp: Studio Rubio en Selena Vandamme  
Zetwerk: [www.intertext.be](http://www.intertext.be)

D/2026/0055/212  
ISBN 978 94 6530 441 0  
NUR 307, 345  
THEMA DD

[pelckmans.be](http://pelckmans.be)

 [facebook.com/pelckmans.be](https://facebook.com/pelckmans.be)

 [instagram.com/pelckmans.be](https://instagram.com/pelckmans.be)

## Vooraf

### Leue en Vos zijn vuurwerkmakers

In het midden van de dertiende eeuw ontstaat in het oostelijke deel van het graafschap Vlaanderen *Van den vos Reynaerde*, een dierenverhaal over de vos Reynaert in de volkstaal, het Diets. De auteur vermeldt zijn voornaam in de allereerste versregel en neemt alleen daarom al een uitzonderlijke positie in onze Middelnederlandse literatuur in: ‘Willam, die Madocke makede’ (naar het Dyckse handschrift, het oudst bewaarde volledige handschrift van de tekst). In het tweede volledige handschrift, het Comburgse, ontdekken we zijn voornaam op het einde van het verhaal in een acrostichon of naamvers een tweede maal (‘Bi Willeme’). Willem gebruikt een Oudfranse bron, *Le plaid, Het rechtsgeding*. Dit is een van de teksten van het stofcomplex dat we nu

omschrijven als de *Roman de Renart*, verhalen over de vos in het Frans of 'Romaans' (vandaar: 'roman'). Willem gebruikt zijn bron intens en creëert een nieuwe tekst die tot op vandaag honderden keren is bewerkt en/of herdrukt in tal van talen. Willem schreef een leer van het liegen, een meesterwerk dat gruwelijkheid en cynisme combineert met een gulle en grove lach. Humor die de tijd heeft doorstaan.

Afwijken binnen de norm van het genre, maar niet te veel, dat is de kunst. Dat deed Willem en dat doet Dimitri Leue. Binnen de reynaerdologie zijn er honderden boeken en enkele tientallen theaterteksten uitgegeven. Deze *VOS* is uitzonderlijk, wervelend, spetterend, adembenemend. Letterlijk. Leues verzen en teksten staan bol van dubbelzinnigheden, zijn gelaagd, zitten vol flauwe grappen en spitse woordspelletjes, absurdismen, grossieren in opsommingen, alliteraties en binnenrijmen. De taal spat uit haar voegen. Het gesproken woord ontspoot. Het schrijf- en leesplezier spat van deze bewerking af. Leue doorbreekt conventies,

hij breekt de taal open. Als lezer voelt het alsof ik een taalalchimist observeer die experimenteert en tovert, knipoogt en monkelt, die schaterlacht en uitlacht, en die wreedheid en gulle en grove lach tot een gevaarlijk mengsel brouwt. Hij zwiert aan het rad van fortuin. Hij creëert verwarring, versluiering, verandering. Hij speelt met onze voeten. Hij ontmaskert en ontwricht. Hij leent, citeert, suggereert... zingt nooit zomaar wat.

Hij buit de taal uit, zuigt ze leeg, haalt alles uit de kan, wisselt van register, doorbreekt de vierde wand, het zwarte gat. Hij neemt de canon op de hak, de Vlaamse clichés, spot met de kunsten, de kunstenaars en de culturo's, hij speelt met het geslacht – het gender – van beest en mens, hij kent zijn traditie, knipoogt naar het kwaad van vandaag, speelt met verkleinwoordjes en relatietjes. Wat is origineel en wat niet? Het origineel is niet het origineel, maar Leues theatertekst is hoogst origineel.

De humor van Willem werkt nog steeds, na eeuwen, wat uitzonderlijk is. Willem creëerde

hiervoor de reynaerdie, Reynaerts misleidende, manipulerende, maskerende, ontwrichtende en soms kwaadaardige taalgebruik. Leue trekt leeuw(in) en vos in zijn eigen universum.

En het werkt. Het spettert en schuurt in een schitterende sprankeling. Leue en Vos zijn vuurwerkmakers.

Wees welkom in het universum van Dimitri Leue.

*Rik Van Daele*

*Secretaris Reynaertgenootschap*

*en hoofdredacteur Tielcelijn*

## Personages

Wolf

Das

Leeuwin

Vos

## Geadviseerd decor

Een tribune op wieltjes, waaronder je aan de achterkant een bos maakt. Die wordt gedraaid tussen de scènes door van het hof naar het bos. Deze tribune kan ook in het midden gesplitst worden. Wanneer Vos en Leeuwin eindelijk samen een scène hebben, krijgen ze meteen ook allebei hun eigen helft van de tribune. Wanneer we vervolgens naar Malpertuus gaan, het vossenhol, worden de twee tribunes tegen elkaar gezet, met hun punt weg van de zaal, waardoor je een inzicht creëert in het bos.

## Rolverdeling

In deze versie worden alle dieren door vier acteurs gespeeld, maar het is perfect mogelijk om Hond, Hazin, Ram, Haan, Beer, Kat en Aap door verschillende acteurs te laten spelen. In deze versie speelt Das Hazin en Ram. Wolf speelt Hond, Haan, Beer, Kat en Aap. Das en Beer transformeren door middel van lichaamshouding en stemverandering (dialect, volume, snelheid, zelfzekerheid...). Ze verkleden zich niet als andere dieren. De Leeuw kan ook een leeuw zijn. Vos heeft echter wel een mannelijke energie. Net als Wolf.

## Opzet

Het blootleggen van de zwakheden van de mens. Niet alleen in deze fabel, maar ook de toeschouwer en zelfs de toneelspeler wordt in zijn hemd gezet. Een spiegel die onze fouten uitvergroot. IJdelheid, lust, vraatzucht,

egocentrisme, vleierij, waardevervaging, hebzucht, lusteloosheid... Er zijn evenveel gebreken als er mensen zijn en iedereen voelt de speldenprikken van Vos op een ander moment, op een andere plek.

Een bijkomende betrachting is een brug te slaan tussen de dertiende eeuw en de eenentwintigste, en een tweede brug tussen Ieper en Tongeren, om zo te voelen wat culturele verbinding betekent door tijd en ruimte heen.



## Proloog Het Hof

### Wolf:

Vos, vuile, rosse vos  
met uw vieze, vuile voze klos.  
Uw klokkenspel en klepel.  
Uw tong aan haar tepel.  
Uw spel in haar spleet,  
waar gij uw ding in deed.  
Mijn wolvin, mijn vriendin  
en gij zat er verdomme in.  
Gij verkrachtte haar, Vos.  
Niet ergens in het donkere bos.  
Nee, bij mij thuis, in mijn bed,  
hebt gij haar tegen de matras geplet.  
Onze kinderen waren daar.  
Ze zagen u rammen in haar.  
Dat beeld blijft voor altijd in hun kop.  
Want daarna piste gij erop.  
In hun ogen plaste gij, smeerlap.

Blind stampte gij hen van de trap.  
Mijn vrouw erachteraan.  
Lachend zijt ge weggegaan.  
Vos, monsterlijke vos, gij moet eraan.  
De wereld is beter af zonder uw bestaan.  
Maar ik, Wolf, ben niet zoals gij.  
Geen moord en verkrachting en diefstal voor mij.  
Ik laat de baas, Leeuwin, over u beslissen.  
Ik ben niet de enige die in uw ogen wil pissen.  
Ik ben niet de enige die u kapot wil krijgen.  
Ik ben niet de enige die u voorgoed wil laten  
zwijgen.  
Ik heb iedereen verzameld die gij hebt misdaan.  
Nu is het zeker, Vossendrol, gij gaat eraan!

## **Scene 1    Het Hof**

**Das:**

Wolf!

*(Tegen het publiek)* Sorry, hoor.

*(Tegen Wolf)* Hou daar eens mee op, met dat onnozel gerijm.

Gij doet nu echt alsof dat stuk over u gaat.  
Ge weet dat dat niet zo is.

**Wolf:**

Maar allez, Das. En gij dan!  
Gij zijt niet meer dan de neef van.

**Das:**

De neef van de vos die amoc maecte, de vos  
waardoor wij hier nu allemaal samen zijn.

**Wolf:**

Stop met praten en laat dat stuk NU beginnen.

**Das:**

Ik dacht dat het met u begonnen was.  
En met uw onnozel gerijm.

**Wolf:**

Laat het dan nog eens opnieuw beginnen.

**Das:**

Ja, laat het nog eens beginnen.

**Wolf:**

Vos, vuile, rosse vos  
Met uw vieze, vuile voze klos.  
Uw klokkenspel en klepel.  
Uw tong aan haar tepel.

**Das:**

Heej, Wolf... tweede valse start.  
Het is niet aan u om te beginnen.  
Maar aan...

**Wolf:**

Vos? Waar is hij?

**Das:**

Nee, Wolfie, Leeuwin!